

av dess kulturella apparat. Världsutställningarna blir då en del av nationens strategiska marknadsföringsprojekt. Maten profilerar nationen ur dess geografiska aspekt och inte utifrån dess etnicitet.

Mat utgjorde redan från början en viktig beståndsdel i världsutställningarna. 1862 i London var det t.ex. getost och arktisk marmelad som lyfte fram Sverige som nation. Men det skulle dröja länge innan ett tydligt slagkraftigt koncept lyftes fram. Det skedde första gången i New York 1939, då smörgåsbordet slog igenom som svenskt. Smörgåsbordet kom sedan att vara en succé genom hela högmoderniteten under 1960- och 70-talen fram till år 2000. Men när utställningen i Japan aktualiserades var det så många hänsyn som måste tas till ekonomi och andra försäljningsmöjligheter att endast en aspekt, att den skandinaviska maten skulle gå att känna igen som skandinavisk, kan säga något om den nationella matkulturen. Det som serverades i Japan blev en kötträtt med ost och varm korv serverat på papptallrikar.

Tellström visar hur formen förändrats i utställningarnas sätt att föra fram maten. Från början fanns en bildningsaspekt som innebar att restauranger skulle visa nationella ideal. Detta gällde under den första perioden, andra halvan av 1800-talet. Då var Sveriges roll liten. Sedan kom en period av mat och måltid som event eller underhållning, bl.a. manifesterad 1939, då det svenska smörgåsbordet gjorde sig gällande. De gällde även under nästa period, då utställningarna mer handlade om måltidskulturen som kommersiell arena, en period som Tellström menar omfattade 1960- och 70-talens paviljonger. De nationella arketyperna använder historien som byggstenar och präglade tiden efter 1992, då det gällde att hitta vad andra nationer såg som typiskt svenskt. Då ersattes måltiden med enbart delar, s.k. "small snacks". När det gällde att mana fram en nationell identitet kom en rad olika värden att spela roll.

Sammanfattningsvis visar den här avhandlingen hur den s.k. FAMM-modellen, som används inom måltidsforskningen, kan fördjupas analytiskt genom att kulturteorin inarbetas i modellen. Den passar särskilt väl när det gäller kombinationen kultur och ekonomi. Avhandlingen handlar ju om hur olika yrkesverksamma kategoriers kulturella definitioner av mat och måltidskultur presenteras för att kunna säljas. Och då ställs frågorna enligt FAMM-modellen som: var äger måltider rum, möten mellan olika deltagare, produkten, dvs. maten eller måltiden, stämningen, dvs. den anda som råder under måltiden, styrsystemen, dvs. vilka strukturer och mönster har styrt måltiden?

Den här avhandlingen förenar flera av etnologins klas-

siska forskningsområden samtidigt som den banar väg för nya genom att kombinera ekonomi och humaniora. Måltidskultur skapas i politiska och kommersiella syften, menar avhandlingsförfattaren och genom avhandlingen löper en röd tråd som visar att måltidskultur spelar en politisk och kommersiell roll. Det blir som en kulturell teknik, med vars hjälp man kan fabricera värden som autenticitet, ursprung, lokalt och regionalt. Men man blir aldrig riktigt klok på vad det lokala, regionala, nationella eller autentiska verkligen är, bara att det hela tiden kan ändra karaktär efter hur det tolkas. Tellströms avhandling har gett oss ökad förståelse för hur mat och måltidskultur som kulturellt värde kan förvandlas till kulturell form i professionell praktik. De fyra artiklar som utgör stommen i denna sammanläggningsavhandling är väl genomarbetade och har gjort oss mycket kunnigare om hur verksam mat- och måltidskultur kan vara i att åstadkomma ekonomisk tillväxt i landsbygdsområden, oavsett om det handlar om att sälja lokal identitet till EU-ministrar eller till turister. Jag skulle visserligen vilja veta mer om de sammanhang där detta skedde och i vilken tidsanda. Dessutom ställer mig tveksam till formen sammanläggningsavhandling. Jag menar att redovisningen av material, metod och teoretisk bakgrund får onödigt stor plats på bekostnad av empirin, när dessa delar presenteras separat i ett slags kappa, med syfte att knyta ihop analysen i de olika artiklarna. Det blir inte bara problem med upprepningar i metod och teori utan också med att få de olika delarna att hänga samman. Jag föredrar här att ta del av analysen i artiklarna. I kappan är resultaten alltför översiktliga och deras betydelse överdrivna i förhållande till de faktiska undersökningarna. Avhandlingen kunde ha blivit mycket bättre i monografins form. Upprepningar och ibland onödigt omfattande resonemang om saker som inte direkt berör analysen kunde då ha undvikits. Men avslutningsvis vill jag berömma avhandlingens sätt att förena kultur och ekonomi som forskningsfält. Och att den tillför ämnet måltidskunskap kulturteori.

Birgitta Svensson, Stockholm

Mia-Marie Hammarlin: *Att leva som utbränd: En etnologisk studie av långtidssjukskrivna*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion, Stockholm/Stehag 2008. 255 s., ill. English summary. ISBN 978-91-7139-809-3.

Ingen i Sverige har kunnat undgå den centrala samhällsdebatten om långtidssjukskrivningarna och de många

försök som gjorts för att en gång för alla förklara vad detta stora samhällsproblem beror på. Mia-Marie Hammarlins studie ingår i ett tvärvetenskapligt forskningsprogram, vars uppdrag varit att studera socialförsäkringens administration och implementering i Sverige. Avhandlingen är därför en form av uppdragsforskning, men vill inte ställa in sig i raden av projekt som förklarar orsakerna till den omfattande sjukskrivningen. I avhandlingen fokuseras istället på vad människor gör med sina erfarenheter av att drabbas av ohälsa och att vara sjukskrivna. Avhandlingen visar att de former av psykiskt lidande som kommit att benämnas utbrändhet och ofta följs av mycket långvariga sammanhängande sjukskrivningar, också kan utlösa människors kreativitet. De personer som varit föremål för studien har börjat ägna sig åt intressen som de inte tidigare i livet har kommit sig för att odla. Ett resultat är att dessa människor åtminstone under de timmar på dygnet då de ägnar sig åt sina mer eller mindre nyvunna intressen, känner sig mer autentiska, mer ”verkliga” och tillfreds med sig själva än tidigare då de varit friska och arbetsföra.

Hammarlin vänder sig inte till personer som alldeles nysst fått sin diagnos bekräftad, utan till andra som hunnit etablera en sjukroll och format delvis nya relationer till sig själva och sin nära omvärld. Det är i denna senare fas av att vara sjukskriven som det blir tydligt att utbrändhet och sjukskrivning inte bara stänger utan också kan öppna dörrar till nya handlingsmöjligheter. Men även om dessa handlingsmöjligheter ofta handlar om naturens läkande kraft och om glädjen att få stå med näsan i den egna blomrabatten, är diagnosen och sjukskrivningen ingen dans på rosor. Hammarlin vänder sig emellertid emot att man ensidigt betraktar de för utbrändhet långtids-sjukskrivna som förkroppsligade exempel på samhällets nedbrytande processer och föreslår istället att dessa personers insikter och kompetenser uppmärksammas och tas tillvara.

En av förutsättningarna för denna ståndpunkt är avhandlingens fenomenologiska utgångspunkt med dess fokus på människors *livsvärldar* som analytiskt objekt och centralt begrepp. Därmed inte sagt att ett teoretiskt ramverk genererar bestämda ståndpunkter, snarare en typ av kunskap som i det här fallet avspeglar en bestämd människosyn. För diskussionen om utbrändhet betyder detta att människors upplevda och gestaltade erfarenheter av sina sjukdomstillstånd står i centrum för kunskapsintresset, inte biomedicinskt naturvetenskapliga förklaringar av dessa tillstånd. Kunskapsbidraget är inte mätbart och knappast heller generaliserbart. Men

viljan att inte reducera de människor som i avhandlingen tilltalas ”medverkande”, inte ”informerar”, är tydlig.

Avhandlingens analytiska ansats följer väl de perspektiv på fenomenologi och kulturanalys som presenterats i boken *Being there: New Perspectives on Phenomenology and the Analysis of Culture* (Frykman & Gilje red. 2003). Men Hammarlin går också till originalkällorna och brottas med texter av Heidegger, Gadamer, Merleau-Ponty och en rad andra stora tänkare. Vid läsningen av Simone de Beauvoir gnisslar det en smula. De långtids-sjukskrivna kvinnorna i studien som med bullbak och trädgårdsarbete finner nya livsmöjligheter får inte stöd hos Beauvoir. Deras handlingar skulle med Beauvoir sakna egentlig riktning och mål. På den här punkten uppfattar jag Hammarlin som lite ambivalent. Huruvida utbrändhet med Beauvoir ”är ett negativt frihetsprojekt, ett sätt att avstå världen, istället för att ljudligt opponera sig mot den och sedan erövra den”, går enligt Hammarlin inte att tydligt besvara. Men i nästa andetag instämmer hon i ett lite ironiskt uttalande från sociologen Johan Asplund, i vilket han anspelar på att många f.d. upporsmakare har passiviserats genom att istället fått lära sig att andas med magen (s. 228 f).

En uttalad ambition med läsningen av teoretiska texter har varit att hitta former för att omsätta tankespar i en metodutveckling och sättet att bedriva fältarbete. Hammarlins metod har varit att följa ett litet antal (nio) långtids-sjukskrivna personer i deras vardagsgöromål två-tre dagar vardera. Mediernas rapportering om utbrändhet är också en viktig empirisk bas för studien. Det är genom medierna hon har funnit de medverkande. Alla nio hade den gemensamma erfarenheten av att medverka och framträda i massmedia och sedan läsa om sig själva. Denna omständighet intresserar Hammarlin, som själv också är journalist. Hennes arbetssätt har varit att snarare försöka tänka med de medverkande än om dem; snarare vara en deltagare än en observatör. Ord som förmåga till empati och inlevelseförmåga betonas i beskrivningen av metoden. Man kan fråga sig om metoden skulle kunna beskrivas på ett tydligare sätt eller om vi är hänvisade till ”learning by doing” och att metodmedvetenheten är en sorts tyst kunskap som gränsar till konstnärlig förmåga.

En metod som Hammarlin använder och som gränsar till skönlitterärt författarskap är att konstruera egna berättelser som både baserar sig på fakta och fiktion. Detta sätt att skapa etnografi kan vara tilltalande, men kan också väcka motstånd. Ett argument för metoden kan vara att den är ett sätt att omvandla iakttagelserna

i fält till en mer insiktsfull och meningsfull text än vad som skulle vara fallet om man alltför strängt försöker avbilda det ibland fragmentariska och osammanhängande empiriska materialet i sin egen text. Man kan som Hammarlin säga, med hänvisning till Clifford Geertz, att all vetenskaplig text har fiktiva inslag och att detta varken kan eller bör undvikas (s. 46). Ett motiv för denna skrivgenre som Geertz kallar *faction*, är att den på ett klagörande sätt kan förmedla forskarens analytiska utgångspunkter. Men man kan också argumentera emot Hammarlins skrivsätt som jag bitvis är böjd att göra. När hon konstruerar sina berättelser och blandar fakta och fiktion får jag ingen insyn i hur hennes insikter har kommit till, hur insiktsfull hon än är. Inte heller kan jag se att just dessa passager tydligare än andra klagör hennes analytiska utgångspunkter. Avsikten har uppenbarligen varit att försöka fånga hur händelser, föremål och annat framträder såväl i forskarens som i de medverkandes ögon. Men de långa elaborerade citaten ur fältdagböckerna har ändå tendensen att i slutänden främst referera tillbaka på författaren själv. Hammarlins uttalade ambition, att följa George Marcus uppmaning att iaktta en rörlighet och öppenhet i förhållande till det fält som studeras, att följa med dit ämnet bär, är så mycket mer övertygande och verkar ha satt spår i avhandlingens uppläggning.

Avhandlingen är organiserad i fem kapitel som följer efter en inledning. Alla kapitel är benämnda med rumsliga metaforer: pressrummet, grupprummet, hobbyrummet, uterummet, respektive väntrummet. Det är dessa miljöer, platser, sammanhang och sammankomster, som enligt Hammarlin blir tillgängliga och möjliga för människor som har drabbats av psykisk ohälsa och långtidssjukskrivning. I det avslutande reflekterande kapitlet pekar hon dock på att hemmet också skulle ha kunnat bilda utgångspunkt för ett ytterligare kapitel med tanke på att många sjukskrivna vistas hemma mer än tidigare och att så mycket av den kreativitet hon försökt fånga också äger rum i hemmet.

Pressrummet skiljer sig från avhandlingens övriga "rum" genom att det inte är de utbrändas handlingar som har studerats där utan tidnings skrivierna om utbrändhet. Kapitlet har tre delar. I första delen diskuteras vad pressens retorik gör med läsarna, men inte på grundval av att själva läsandet har studerats, utan tidningsspråket. Här använder Hammarlin metoden att konstruera sin egen delvis fiktiva berättelse på grundval av samtalen med sina medverkande. Hon har frågat om hur de först fick kunskap om utbrändhet via mediernas berättelser

och hur de därefter själva aktivt sökt information om sjukdomen. Av deras svar skapar hon en berättelse som till formen liknar en vanlig typ av tidningsreportage. De är uppbyggda av närgående beskrivningar av enskilda människor och har insprängda citat av intervjupersoners svar eller kommentarer utan att intervjuarens frågor alltid finns med. I kapitlets andra del diskuteras tidningstexterna. Pressen ger enligt Hammarlin de personliga erfarenhetsberättelserna stort utrymme, närmare bestämt de arrangerade återberättelser journalisterna gör av intervjupersoners berättelser om sina personliga erfarenheter. Men det är inte den genremässiga och narrativa formen hon analyserar utan främst användningen av metaforer i tidningsspråket. Användningen av metaforer visar att pressens berättelser om utbrändhet är tydligt genusifierade. I den tredje delen av kapitlet vänder sig Hammarlin till långtidssjukskrivna personer som har blivit intervjuade av journalister. Deras erfarenheter av att få tala ut om sin egen belägenhet och sedan få läsa om sig själva beskrivs som en del i en läkeprocess, ett sätt att offentliggöra sig själv som kan stärka självkänslan.

Men det är först fr.o.m. nästa kapitel, Grupprummet, som avhandlingen tydliggör vad de långtidssjukskrivna gör med sina erfarenheter av sjukdom. Första frågan är vad de gör med all tid som frilagts efter att de blivit sjukskrivna. En vanlig aktivitet bland den kategori de medverkande tillhör är att ägna sig åt nätverkssamarbete mellan långtidssjukskrivna, som här visar sig vara en kvinnovärld. Hammarlin skildrar några föreningsmöten från skilda delar av Sverige genom att citera målande beskrivningar ur sin fältdagbok. Med hjälp av bl.a. Gaston Bachelard och Erving Goffman reflekterar hon över dialektiken mellan utanförskap och innanförskap i sjukskrivnas sammanslutningar. Hammarlin kan konstatera att de olika lokala nätverken inriktat sig på olika ämnen och pekar på tre övergripande teman: jämställdhet, politik och terapi. Hon intresserar sig inte i första hand för dessa teman i sig, utan för själva tematiserandet som ett uttryck för utbrändhetens symboliska kapacitet. Utbrändheten blir som ett "tusenverktyg", man kan använda fenomenet symboliskt till nästan vad man vill. Här pekar Hammarlin med hänvisning till Bruno Latour och Action Network Theory på hur utbrändheten har tillskrivits innebörder av långa sammanlänkade kedjor av aktanter. Under vissa tider menar hon att symbolen varit så dominerande att den kunnat tillmätas kraften hos Sherry Ortners nyckelsymboler och bli verksam i s.k. nyckelscenarier. Men den poäng Hammarlin vill göra med den symbolanalytiska ansatsen är att utbränd-

hetens skiftande symboliska innebörder också gör att diagnosen öppnar och stänger människors handlingsmöjligheter. Med hänvisning till utbrändhetens symboliska polyvalens ger Hammarlin en förklaring till att människor både kan finna en tillflyktsort i sjukdomen och utestängas från andra sammanhang.

Nästföljande kapitel, Hobbyrummet, handlar som det låter om en mer handfast kreativitet. Men det är bara halva sanningen. Det mer handfasta är att många av de sjukskrivna ägnar sig åt olika former av skapande aktivitet, de målar, skriver dagsverser eller gestaltar livet i andra former. I det här kapitlet finns ett antal målade alster och fotografier publicerade, som förstärker närvarokänslan i läsningen. Men konstobjekten analyseras inte som sådana. Mindre handfast är kapitlets diskussion om vad det är som gör att många sjuka människor tycks känna behov av att uttrycka sig konstnärligt. Frågan är svår att besvara. Hammarlin går en lång väg över Kirkegaard, Heidegger och Sartre och kommer fram till att alla tre pekat på att det är vägen bort från självet som leder till självet, en tanke som inte enkelt låter sig förklaras (s. 160). Hammarlin tar fasta på vad filosoferna har skrivit om livsledan som en form av "intighet" som, om jag förstått henne rätt, är den smärtsamma känslan av tomhet och meningslöshet en människa som t.ex. drabbats av sjukdom kan uppleva. Men hon menar att denna känsla också är själva fröet till att kunna återvinna självkänslan. Med en hänvisning till Sartre pekar Hammarlin på att flera av hennes medverkande vittnat om hur de låtit sig uppslukas av sitt konstnärliga skapande och tillfälligt glömt sig själva, "slutat förhålla sig till världen och i stället börjat tänka och känna *med* den" (s. 150).

Heidegger ledsagar också i nästa kapitel, Uterummet. Det empiriska objektet är "det rum som naturen erbjuder" och som många sjuka människor enligt Hammarlin söker sig till med en form av självklarhet. En stor del av kapitlet ägnar hon åt att resonera kring varför naturen tycks bli till en resurs för människors tillfrisknande. Kapitlet är med hennes egna ord ett försök att med Heideggers begrepp *boende* och *stämning* "frigöra naturen från dess kulturhistoriska arv och öppna för möjligheten att se dess element som de är, genom den levda erfarenheten" (s. 167 f). Vid första åtanke tycks det mig som om det knappast är nödvändigt att spilla alltför mycket krut på detta försök eftersom det kulturhistoriska arvet om naturens läkande kraft visar sig vara synnerligen levande i hela materialet. Men sedan anar jag att det är något annat hon åsyftat, snarare hur Heideggers existentiella begrepp *boende* och

stämning verkar säga något mer grundläggande om de sjukskrivnas benägenhet att söka sig till naturen. Här berättas bl.a. om en man som timtals, dag ut och dag in, under en lång sjukskrivning vistats för sig själv i skogen. Självt bekräftar han att skogen hade betytt allt för honom, hur han bildligt talat känt rötterna till livet medan han suttit på en sten och bara varit. Hammarlin drar slutsatsen att det som är så belöande i att vistas i skogen eller trädgården tycks vara den genomgripande upplevelsen av att allt hänger samman. Med tiden har mannen som vistats i skogen blivit alltmer hemmastadd där och lämnat sjukdomens "hemlösa tillvaro", för att tala med Heidegger. Hans begrepp *boende* ligger enligt Hammarlin nära detta varande i naturen som hon har dokumenterat. Men hon påpekar också att hennes försök att förena Heideggers "ibland storvulna tankeexperiment" med den mer jordnära etnologin understundom bjudit motstånd (s. 197).

I det avslutande kapitlet, Väntrummet, som både är ett självständigt kapitel och en slutdiskussion, diskuteras utbrändheten utifrån genusperspektiv. Rubriken är lite mer gåtfull än de tidigare. Kanske är det en allmän metafor för vad Hammarlin också benämner "kulturellt frirum", dvs. alla de platser och sammanhang som människor, med en lång sjukskrivning bakom sig, kan välja för att tillfälligt glömma sina bekymmer. Hon kan konstatera att dessa väntrum skiljer sig åt med avseende på kön. För kvinnor, skriver hon, förefaller det att finnas mycket större, bättre och trevligare väntrum under den långa sjukskrivningen. Hon pekar på att kvinnor tar med sig de färdigheter de skaffat sig genom att sköta ett hem och att de skapar trivsamma hemlika nätverksmöten och andra gemenskaper. Männerna däremot vänder sig inåt sig själva och försöker leva upp till den seglivade devisen om att "en bra karl reder sig själv" och "ensam är stark".

Men det råder knappast någon tvekan om att det har skett en könsmissig förskjutning över tid i förhållande till sjukdomen. Från att män i karriären blev utbrända är det idag kvinnor i lågstatusjobb som dominerar. Hammarlin framhåller att denna könsmissiga förskjutning har påverkat bilden av syndromet, och att den stress som antas framkalla syndromet inte längre verkar vara så ärofylld som den manliga stressen gett sken av att vara. Nu associeras stressen till något emotionellt, svårtydligt och mystiskt eller rentav till inbillad stress. Men avhandlingens mest centrala resultat är att utbrändheten inte bara är ett mentalt tillstånd och en kropp som inte fungerar som den ska. Utbrändheten kan som Hammarlin uttrycker det, också fungera som en sorts dörröppnare

till nya utforskade rum där den sjuke gör en form av resa till ett mer autentiskt sätt att vara i världen.

Det är roligt att läsa om hur hon tänkt och kopplat samman tankar från läsningen med de egna observationerna och erfarenheterna i fält. Tonen är resonerande på ett sätt som gör att hennes egna reflexioner bär fram stora delar av avhandlingstexten. Hammarlin brottas verkligen med svåra texter och tycks vilja finna något större och mer generellt i varje enskild människas handlingar. I slutkapitlet avslöjar hon också att det känsliga fältarbetet stundtals varit långt bortom alla vackra mål om att inneha ”den nödvändiga inlevelseförmågan” som hjälper forskaren att förstå världen såsom den ter sig i någon annans ögon. Jag känner all respekt för Hammarlins arbete, men kan inte frigöra mig från intrycket att det kunde ha gjorts lite mer hanterligt. Ett intryck är att Hammarlin behandlar den fenomenologiska ansatsen som om det vore fråga om ett nytt paradig som vetenskapssamhället måste övertygas om, att huvudsyftet varit att visa upp världen genom Heideggers ögon och att förstå sjuka människors erfarenheter och meningskapande i andra hand. Men att lägga så stor vikt vid att diskutera den teoretiska ansatsen kan förstås också sägas ingå i uppdraget att skriva en doktorsavhandling.

Men en onödig begränsning av den empiriska analysen tror jag ändå har uppstått som en följd av en konstlad motsättning mellan människors berättande och deras andra handlingar. Hammarlin ger intryck av att betrakta det egna arbetssättet med sin fenomenologiska ansats som ett kritiskt alternativ till ”human- och samhällsvetenskapens upptagenhet av det narrativa och diskursiva från sent 1980-tal fram till idag”. Hon säger sig vilja komma åt det som människor gör, men sällan talar om. Hon understryker samtidigt att berättelser inte alltid är detsamma som det man gör (s. 28). Men berättar gör vi och inte minst när vi drabbas av allvarlig sjukdom som tvingar oss att navigera mot nya mål i livet. Det finns förvisso många sätt att nalkas vad människor gör med sina erfarenheter av sjukdom och att studera deras berättande är inte en universalmedicin. Men att sortera bort berättandet, som en följd av att en fenomenologisk ansats som inriktas på vad människor gör, skulle förstås vara missriktat. I avhandlingen kommenteras berättelser, men varken berättelserna som sådana, målningarna, fotografierna eller andra produkter som kommit till genom de medverkandes skapande aktiviteter är centrala analytiska objekt. Här menar jag att det finns en delvis outnyttjad källa till insikter om vad de personer som ingår i studien gör med sina erfarenheter av psykisk

ohälsa och långtidssjukskrivning.

Som framgår av mina kommentarer är avhandlingen samtidigt ett mycket ambitiöst försök att bidra med ny kunskap om ett angeläget ämne som under lång tid stått i centrum för samhällsdebatten i Sverige. I tider då EBM (evidensbaserad medicin) dominerar idén om vad som är legitim forskning på området framstår Hammarlins avhandling som ett okonventionellt alternativ med ett viktigt kunskapsbidrag. Även om ett mycket litet antal personer ingår i studien är den inte sluten på ett sätt som reducerar bilden av vad det kan innebära att drabbas av psykisk ohälsa och långtidssjukskrivning. Avhandlingen är generöst öppen i sin resonerande ton och väcker stora frågor. Jag är övertygad om att många som på olika sätt är engagerade i arbetet med rehabilitering efter sjukdom i likhet med mig får många uppslag och tankar av att läsa den här avhandlingen.

Georg Drakos, Stockholm

Fredrik Skott: *Folkets minnen. Traditionsinsamling i idé och praktik 1919–1964*. Institutet för språk och folkminnen i samarbete med Göteborgs universitet, Göteborg 2008. 386 s., ill. English summary. ISBN 978-91-7229-049-5.

Fredrik Skott forsvarte denne avhandlingen i historie; hovedoppslaget er en ny lesning av innsamlingen av folkelige tradisjoner i Sverige i første del av 1900-tallet. Dette skjer ved hjelp av detaljerte studier av sentrale innsamlingsprosjekter, innsamlere og informanter. Hovedvekten ligger på Vest-Sverige og innsamling i regi av Västsvenska folkminnesarkivet. Skott innleder sin fremstilling med en slags mangelbeskrivelse: Sentrale deler av den svenske etnologien har siden 1970-tallet vært så ideologikritiske overfor den tidligere tradisjonsinnsamlingen og dens resultater i form av kildemateriale og fortolkning at den ikke har evnet å se nyansene og det historisk komplekse i fortidens interesse for ”folketradisjonen”. Skott påpeker at det lenge har rådet en konsensus i det etnologiske fagmiljøet om at materialet i tradisjonsarkivene har vært forankret i et borgerlig, nasjonalt, nostalgisk og harmoniserende syn på ”den gamle bondekulturen”.

Boken er disponert som en kritisk etterprøving av eldre påstander om tradisjonsarkivenes og tradisjonsprosjektenes borgerlige elendighet: Var de uttrykk for en konservativ nasjonalisme? Var de elitens motbilder